

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

[Sefer Shemu'el]

[Sefer Shemu'el]

Obornik, Meïr

5565 [1804/1805]

א

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9622

בלויבענדעס דהויז ערריכטן , דאס ער
 עויג וואנדלע פאר מיינעם געזאלבטן .
 (לו) ווער אלסראן פאן דיינר פאמיליע
 איבריג בלייבט , ווירד קאמטן , ויך
 פאר איהם נידר ווערפן , אום איין גרה
 זילכרס , יא אום איין שטיק בראדס ,
 אונד ביטן . א לאס מיך צו אירגענד
 איינער פריסטרליכען פערריכטונג
 געלאנגן ! דאס איך דאך בראד צועסן
 האבע .

ג (א) דער יונגע שמואל דיהנטע
 אלזי פאר דעם עוויגען , אונטע
 עלי'ס אויפויכט . אום דיוע צייט ווארן
 געטריבע אויסשפריבע זעלטן , דאז
 וויזואנגן וואר ניכט אויסגעברייטעט .
 (ב) אונד אום דיוע צייט ,

נאמן והתהלך לפני משיחי כל-
 הימים : (לו) והיה כל-הנותר
 בביתה יבוא להשתחות לו
 לאגורת כסף וככר לחם ואמר
 ספחני נא אל אחת הכהנות
 לאכל פת לחם :

ג (א) והנער שמואל משרת
 את יהוה לפני עלי ודבר
 יהוה היה יקר בימים ההם אין
 חזון נפרץ : (כ) ויהי ביום
 ההוא

אלס עלי , איינסט

באור

רשי

מוזאה כהנים גדולים להתהלך לפני משיחי
 כל הימים . (לו) לאגורת כסף , המלה
 לדעת כל המפרשים מן עשרים גרה השקל ,
 והאל"ף נוסף , ושמוש הל"מ דבמקו' בעבור .
 ספחני , ענינו חזר ודבוק .

ג (א) משרת , חזר ואמר זה אשר שאל
 כנר , לפי שיקר זה
 הספר לספר תולדות שמואל (ר"ל מיי"ו כל
 ימי חייו) וכיון שהפסיק בענינים אחרים ,
 אמר כאן נחזור לענינינו . אין חזון נפרץ ,
 משון ופרצת ימה וקדמה , כלומר אין חזון
 נמצא לאנשים רבים , עד שאל שמואל והקים

הוא לדוק : (לו) לאגור' כסף . בשביל
 להשתכר מעה כסף . לאגור' כסף .
 ממשקלו' עשרים גרה הוא : ספחני .
 אספני :

ג (א) היה יקר . היה מועבון
 יקר רוח איש תבונה מועד דברים
 אדם מצין . אין חזון נפרץ . לית נבואה
 גליא : נפרץ . לשון ופרצת ימה וקדמה :
 (ג) ושמואל

בתי מדרשות לגדל נערי בני ישראל , להיותם ראויים שיסבן עליהם רוח ה', כמו שאכתוב
 מזה להלן אי"ה . (ב) ביום ההוא , הלילה בכלל הייס (רד"ק) . הנה סגור שאלת יוס
 כאן בא על זמן היות השמש על הארץ . וכן נדחק הרלב"ג ומהר"א לפרש על איזה יוס
 כוון הכתוב , והסכימו שעל יוס הוא איש אלהים אל עלי כוון . ובאמת אין צורך לכל זה , כי
 ידענו

מכלל יופי

בממרי וברעותי יעביד : (לו) לאגורה כו' , ויש מפרשים אותו מתרגום שכר אגרא ,
 וככר לחם , פי' כתרגומו פתא דלחמא , כלומר חתיכת לחם , אל אתה הכהנות ,
 אל אחת ממשמרות הכהנים , וכן תרגם יונהן מניני כען לחדא מטטרת כהניא :
 ג (א) נפרץ , בתרגומו , לית נבואה גליא : (ב) החלו כהות כו' , וענינו
 הקמוט

ההוא ועלי שכב במקומו ועיניו
 החלו כהות לא יוכל לראות :
 (ג) וַיָּרֵא אֱלֹהִים טָרָם יִכָּבֵה
 וַיִּשְׁמוּאֵל שָׁכַב בְּהֵיכַל יְהוָה
 אֲשֶׁר־שָׁם אַרְוֹן אֱלֹהִים :
 (ד) וַיִּקְרָא יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל
 וַיֹּאמֶר הַגִּבִּי : (ה) וַיִּרְץ אֶל־עַלְי
 וַיֹּאמֶר הַגִּבִּי כִי־קָרָאתָ לִי וַיֹּאמֶר
 לֹא־קָרָאתִי שׁוּב שָׁכַב וַיִּלָּךְ
 ועיניו ק' וישכב

רש"י

(:) ושמואל שוכב • במקומו בעזרת
 הלויים השומרי' בית המקדש וכן תרגם
 יונתן ושמואל שכיב בעזרת ליוחאי :
 בהיכל ה' • אשר שם ארון אלהים :
 (ד) ויקרא ה' • וקול יצא מהיכל ה'
 מבית קדש הקדשים שקרא שמיא • סוף
 המקרא העליון מחובר לראש המקרא
 התחתון זהו שאמר הכתוב ירעם אל
 בקולו נפלאות עלי היה כהן ושומר
 מצפני' ושמואל היה לוי ושוכב מבחוץ
 וקפץ הקול ררך עלי לשמואל ביום תמיד :
 (ז) טרם

איינסט אן ויינעם אָרטע לאַג , (ויינע
 אויגען האַטן שאַן אַנגעפֿאַנגען רונקעל
 צו ווערדן , ער קאנטע ניכט מערהר
 גוט זעהן • (ג) דיא לאמפע גאָטטס
 וואָר נאך ניכט ערלאַשן , (אויך שמואל
 שליף נאָך) אים טעמפל דעם עוויגן ,
 וואָ דיא לאַדע גאָטטס שטאַנד) •
 (ד) דאָ ריף דער עוויגע שמואל , ער
 שפראַך : היר בין איך • (ה) אונד ליף
 צו עלי , אונד זאָגטע : דאָ בין איך , דוא
 וואַסט מיך גרופֿן • דווער פֿראַך ; איך
 האָבע ניכט גרופֿן , לעג דו'ן נו ווידר •
 ער

באור

ידענו שאלת יום תבוא בהרבה מקומות על
 העת , לא על יום מיוחד ופי' הכתוב לפ' :
 ויהי בעת ההיא , כלומר בעת שהיה שמואל
 משרת את ה' לפני עלי כדמין שהי' עלי שוכב ,
 ומסתמא בעת שכיב אדם שוכבים • וכן לקמן
 ביום ההוא אקיים על עלי , (פ' י"ב) פי' בעת
 ההיא כאשר אפקיד על בית עלי , אקיים את
 כל אשר דברתי וגו' • וכן נראה דעת יונתן
 שתרגם , ביומיא האינן , שהוא פרגס של
 זימים ההם • ומאמר ויהי ביום ההוא ,
 מחבר אל ויקרא ה' אל שמואל , פ' ד' ,
 ואשר ביניהם הם עניני' טפלים לו , ודיכס
 כמאמר מוסגר , וכדמתורגם • כהות ,
 תואר , והשעור החלו להיות כהות • ופי'
 לא יוכל לראות , לא יוכל לראות הטיב •
 (ג) וַיָּרֵא אֱלֹהִים , לפי פשוטו על כרות המטורה , ונא הכבואה אל שמואל טרם היות
 הנוקף • וכדגש עד שלא שקעה שמשו של עלי זרחה שמשו של שמואל • ושמואל שוכב ,
 במקומו , זה מאמר מוסגר , ומאמר בהיכל ה' מוכב על כר אלהים טרם יכבה , כי שמואל
 לא היה שוכב במקום אשר שם ארון אלהים , כדנמרינן בעשרה יוחסין (ע"ס ב') ע"ש •
 ולזה כוון גם בעל הטעמים , שהכין אתנח תחת שוכב , להפרידו ממאמר בהיכל ה' •
 (ז) טרם

מכלל יופי

הקטוט והעצור שהוקני' יתקטטו עיניה' ויכנסו בחוריהן , כי יתקטטו יתרי העין
 שיגבר עלי' היוכשו ותחלש הראות [ביום ההוא , ביום שבא איש אלהים אל עלי] :
 (ג) ויקרא ו' נוספת , ארון האלהים , בלא ה' א' הידיעה והמסר' לית כותי' :
 (י) שמואל

ער גינג אונד לענטע זיך .

(ו) דער עוויגע ריף אברמאלס : שמואל !
ער שטונד אויף , גינג צו עלי אונד
שפראך : דוא האסט מיך גרופן , היר
בין איך . דיור זאגטע : איך האבע דיך
ניכט גרופן , מיין זאָהן ! לעג דיך נור
וויידר . (ז) שמואל קאנטע נאך דען
עוויגן ניכט , האטע נאך קיינע געטליכע
אָפֿענבאַרונג גהאָבט . (ח) דער עוויגע
ריף אויך צום דריטנמאל , שמואל !
ער שטונד אויף , גינג צו עלי אונד
שפראך : היר בין איך , דוא האסט
מיד גערופן . נון מערקטע עלי דאס דער
עוויגע דעם יינגלינג רופֿע . (ט) ער
שפראך צו שמואל : געה , לעג דיך
נור , אונד ווען עס דיר וויידר צו רופֿן
זאָלטע , זאָ שפּריך : רעדע עוויגר !
דיין דיהנר הערט . שמואל גינג , אונד
לענטע זיך וויידר אָן ווינע שטעטע .

(י) דאָ קאָם דער עוויגע , שטעלטע
זיך הין , אונד ריף וויאָפֿאַרהין : שמואל ,
שמואל ! דיור זאָגטע : רעדע , דיין
דיהנר הערט , (יא) דער עוויגע שפראך
צו שמואל : איך ווילל אין ישראל
עטוואָס

אַל-שמואל הנה אנכי עשׂה

באור

רשׁו

דבר

(ז) טרם ידע ונו', לא התנבא קודם לזה ,
ולזה לא ידע כי כן תהיה מרת הכנזאה כן
פ'הרב המורה חלק ב' פ'מ"ד . (יא) עושה
דבר

(ז) טרם ידע את ה' . עדיין לא היה
מכיר ענין קול נבואה כל טרם שבמקרה
לשון עדיין לא כתרגומו עד לא ואינו
לשון לפני זה יוכיח כי טרם תיראהו

מופוש מומנו וכן וכל שיה השדה טרם יהיה בארץ : (י) ויאמר שמואל דבר .
ולא הזכיר שם שמים כמו שנוהגו עלי אמר שמה קול אחר הוא : (יא) עושה

מכלל יופי

דבר

(י) שמואל שמואל , לזרז הנקרא : (יב) אל

דָּבַר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר כָּל־שִׁמְעוֹ
הַצְּלִינָה שְׁתֵּי אָזְנוֹ : (יב) בַּיּוֹם
הַהוּא אָקִים אֶל־עֲלֵי אֵת כָּל־
אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל־בֵּיתוֹ הַחֹל
וּכְלָה : (יג) וְהִגַּדְתִּי לוֹ־כִי־
שִׁפְטָה אֲנִי אֶת־בֵּיתוֹ עַד־עוֹלָם
בְּעֵינֵי אֲשֶׁר־יָדַע כִּי־מְקַלְלִים
לָהֶם רָשִׁי

עטוואם אויסאיבן , דאס יעדס דער
עם הערט , ביידע אהרן געללן זאללן .
(יב) צו זיינער צייט ווערדע איך איכר
עלי פאלבריינגן , אללעס וואס איך איכר
זיין רהויז פרהענגט רהאכע , ווערדע
אנפאנגן אונד אויספיהרן . (יג) איך
מאכע איהם הירמיט בקאנט , דאס איך
זיינע פאמיליע עוויגליך שטראפע , פיר
דיא זינדע , דאס ער גוואוסט וויא
שענדליך זיך זיינע קינדער אויפפיהרן ,
אונד

באור

דבר , כוון אל גלות הארון * הצילנה , שרשו
כלל , בנינו פועל , וטעמו רעד ורעש בתוך
האזנים , וכדמותורגס . רש"י פי' טנטיני"ר
בלע"ז , והוא רעטענטיר , בל"א (ווידדראללן
קלינגן) . (יב) ביום ההוא , פירשתי
לעיל פ' ב' , והוא בעת ההיא אשר ייטיב לפני
לפקוד את עון עלי , באותו העת אחל ואכלה ,
החל ובלה , כלומר כאשר אחל לאחל ,
אלא אכלה לשפט את ביתו עד עולם .
(יג) מקללים להם , ענין בזיון , כמו
ובחיקלו . וטעם להם כמשמעו , כי הם
בעשותם רע בעיני אלהים ואדם כמזכר ,
היו גורמים לעצמם בזיון בעיני כל רואיהם ,
וכמשב הדבר כאילו הם מקללים ומבזים את
עצמם * והענין בל"א (זיך פרעכטליך מאכן) .
כהה , עבר מפועל , והוראת המלה המליש
דבר והמעיש כמו . וכפי הנראה יסוד כאן
הפעול , והשעור : לא כהה (את רוחם)
בס , כלומר בקרבם , וכן כאמר רוח כהה
(ישעיה ס"א ג') שהוא רוח חלושה ומסרת
כח * והכוונה , על אשר ידע את תכונת
בניו , את חזק רוחם ועו מעמם לעשות את
כל אשר יזמו , ולא עמל לשכך את רוחם ,
בעון זה הנני שופט את ביתו . וכוודאי היה צידו למחות ולא מחה , ואע"פ שהוכיחם על
רעתם , כ"ש אל בני וכו' (לעיל ב' כ"ד) הלא כאמר אחריו ולא ישמעו לקול אביהם .
הרי

דבר . הוא לקיחת הארון ביד פלשתים :
תלויכה . לשון נלנלים טנטנ"ר בלע"ז
(ברש"י כ"י שבידי נכהוב טנט"ר ,
Tinter קלינגן , וכן מ"א י"ט י"ב , מ"ב
כ"א י"ב , חזקוק ג' ט"ז) : (יב) החל
וכלה . אותו היום תתחיל גזרתי על
בית עלי שימותו חפני ופינחס ומוכאן
ואיך אכלה גזרתי ואשלימה עליהם
מודור אל דור להמיתם אנשים בן שמנה
עשרה שנה : החל וכלה . אקומ"ינגט
אוישפליימ"נט (ז"ל קומאנסחנג עט
אשוועמאנג , Commencent &
achievement . בל"א חנפאנגנד ,
אונד פוללענדונג) : (יג) כי מקללים
להם בניו . מוקללו' לי היה לו לומר אלא
שכנה הכתוב מוקללים ווקילים כל
קללה לשון קלות ובזיון הוא : ולא
כהה : לא הכסה פניהם להעבירם
מגדולתן

מכלל יופי

(יב) אל ביתו , על ביתו : (יג) בעון אשר ידע , בעון סמוך למלח אשר כאלו אמר בעון
הדבר אשר ידע , מקללים , ענין קללה , להם , חקון וופרים :
(כא) להראה

אונד איהנן ניכט איינהאלט גטאהן .
 (יד) איך האבע דאהער דעם רויוע
 עלי'ם גשוואהרן , דאס זיינע וינדע
 עוויג ניכט פריצירן ווערדע , דורך
 שלאכט = אונד מעהלאפער .
 (טו) שמואל בליב הירוויף ביו אן דען
 מארגן ליגן . אלס ער דיא טיהרן דעם
 געטליכען הויזעס עפנטע ; (שמואל
 שייטעט זיך דיס געוויכט דעם עלי אנצו
 צייגען .) (טז) דא ריף עלי שמואל ,
 שפראך נעמליך : שמואל , מיין זאהן !
 ער אנטווארטטע : היר בין איך .
 (יז) יעגד שפראך : וואס איזט עס
 דאז ער צו דיר גרעדט ? פרהעלע מיר
 ניכטס . גאטט שטראפע דייך , איצט
 אונד אין דער פאלגע , ווען דוא מיר
 עטוואס פאן דעם פרישווייגסט , וואס דיר
 גואגט ווארדען . (יח) דא צייגטע
 איהם שמואל אללעס אן , אונד פרי-
 העלטע איהם ניכטס . דארויף זאגטע
 יעגד : ער איזט דער עוויגע , ער טוהע
 וואס איהן גוט דינקט . (יט) שמואל
 וואוכס העראן , דער עוויגע וואר מיט
 איהם

להם בניו ולא כהה במם :
 (יד) ולכן נשבעתי לבית עלי
 אסיהכפר עון בית עלי בזבח
 ובמנחה עד עולם : (טו) וישכב
 שמואל עד הבקר ויפתח את
 דלתות בית יהוה ושמואל ירא
 מהגיד את המראה אל עלי :
 (טז) ויקרא עלי את שמואל
 ויאמר שמואל בני ויאמר הנני :
 (יז) ויאמר מה הדבר אשר
 דבר אליך אל נא תכחד ממני
 כה יעשה לך אלהים וכה יוסף
 אס תכחד ממני דבר מקל-
 הדבר אשר דבר אליך :
 (יח) ויגדלו שמואל את כל-
 הדברים ולא כחד ממנו ויאמר
 יהוה הוא הטוב בעיניו יעשה :

(יט) ויגדל שמואל ויהוה היה בעיניו ק עמו

באור

רשי

הרי לא היה די בתוכחת פיו , והי' לו לנמור
 בדרכים אחרים לנער הרעה מישראל ;
 (יז) כה יעשה לך וגו' , כן הוא מנהג הלשון
 לאמור דבר זה בשבועה , כ"כ ד"ק , והי'
 גאון כתב : כן דרך לשון זה במקרא , להגיד
 ואינו מפשר מה , ע"כ . וכן הוא באמת פירושו
 בכ"מ . אס שיגזר הנשבע או העשביע טוב
 ומשועה מאלהים , אס יעשה דכה החסן , או
 דעה וקלל' אס לא יעשה .

מגדולתן : (יז) כה יעשה לך . כאותה
 קללה ענמה שלא יסו לך במים הגונים
 וכן עלתה זו ואע"פ שהגיד לו ולא
 כיחד מכתן אמרו קללת חכם אפילו על
 תנאי היא באה : (יח) ה' הוא . והכל
 שלו

חולת ניכר מעניו . ואין טעם יוסיף על הכות הטוב
 או הרע אשר ינזר . לא על המשך הזמן , כלומר כה יעשה לך עתה , וכה יוסיף לעשות
 לך בימים הבאים . (יט) ולא הפיל , שאלה ה' הנאמר לפניו . דבריו , הכינוי אל
 שמואל

עמו ור'א דפיל מכל דבריו
 ארצה : (כ) וידע כל ישראל
 מידן ועד ביאר שבע פינאמן
 שמואל לנביא ליהוה : (כא) ויסקה
 יהוה להראה בשלה פינגלה
 יהוה אל שמואל בשלו בדבר
 יהוה : ד (א) ויהי

רש"י

איהם , אונד לים , פאן אללען זיינען
 פראפעצייאונגן , נישטס אונערפילט .
 (כ) אונד גאנץ ישראל , פאן דן ביז
 באר שבע , ערקאנטע , דאס שמואל
 איין גלויבויירדיגער פראפעט דעס עויגן
 זייא . (כא) גאטט צייגטע זיך גאך
 עפטר אין שלה , דען דער עויגע אפענע
 בארטע זיך שמואל צו שלה , דורך
 געטלויכע אויפטרעגע .

ד (א) נון

באור

שמואל , כלומר , כל אשר כינא שמואל הקים
 ה' . (כא) להראה , נא על משקל שלמי ,
 וכן להראה א מנות (סופטים יג כ"א) .
 ד (א) ויהי

שלו : (כא) כי נגלה ה' אל שמואל .
 לפי שאמר למעלה ודבר ה' היה יקר
 בימים ההם אמר כאן כי מעתה בשביל
 שמואל נגלה ושנה והרגיל להגלות :

ד (א) ויהי

מכל יופי

ד (א) באפק : (כא) להראה , בחולם , כמו בשלמים :

תוכחת חיים

ג (יג) והגדתי לו כי שופט אני את ציתי עד עולם בעון אשר ידע כי
 מוקללים להם בניו ולא כהה צם : ולכן נשבעתי לבית
 עלי אם יכופר עון בית עלי בזבח ובמנחה עד עולם : וכבר נדחקו המפרשים ע"ה ,
 צו"ש ולא כהה צם , שהרי ראינו העיד הכתוב שהוכיחם , ואמר להם (צ"כ"ג)
 למה תעשון כדברים האלה אשר אנכי שומע את דבריכם הרעים ממה כל העם ,
 אל בני כי לא טובה השמועה אשר אנכי שומע וכו' , ובלי ספק זו תוכחת מגולה
 היא , ואיך אמר ולא כהה צם ? ויש שפירשו שלא היתה צימי הכחרות בזמן
 שישמעו לתוכחתו , אלא צימי הזקנה שלא היו יראים ממונו . ואחרים אמרו שלא
 הוכיחם באופן שלא ישובו לכסלה , אלא אמר אל בני ולא דקדק את"כ שיוסרו מאן
 החטאים — ולי אפשר כי הם נאמר ושמוע את כל אשר יעשון בניו לכל ישראל ,
 ואת אשר ישכזון את הנשים וכו' , ששמוע מהם שתיים רעות , האחד מה שהיו
 עושים לכל ישראל , דהיינו בענין הזנחים , שכחצו בו ככה יעשון לכל ישראל
 הנאים שילה וגו' , והצ' נפרטות לנשים שהיו משהין את קניהם , ומעכצים אותן
 מפריה ורצים כדבריהם ז"ל שלא היה מוש עון חמור , וספרה הנבואה כי עלי
 ע"ה עם ששמוע את שניהם , כשהוכיחם לא הזכיר כלל מהענין הראשון של
 הזנחים שהוא בני ספק עון פלילי , אלא אמר להם למה תעשון כדברים האלה
 וכו'

תוכחת חיים

וכו' אל בני וכו', אשר פשוטן של דברים מורה שעל דבר השכיבה הוכיחם שהיא לא טובה השמועה, כי לא היתה שכיבה ממש, ואת דבר הזבחים לא הזכיר כלל, ועל זה בא דברו יתברך אליו ע"י איש האלקים ע"ה, למה תבעטו זבחי וזמנחתי (צ' כ"ט), ולא דבר הוא יתב' מחומה מומעשים' עם הגסים, כי מזה חין לו שום תרעומת על עלי, כיון שהוא הוכיחם על כך, אבל היו דבריו על ענין הזבחים שלא באה עליהם תוכחת מאת עלי, מורה שאינו מחשיב זה להם לעון, ולפיכך פירש לו מפי שמואל ע"ה, והגדתי לו כי שופט אני את ביתו בעון אשר ידע כי מקללים להם בניו ולא כהה צם, ירנה רונה אני להגיד ולהודיע לו, כי יש לי דין ודברים עמו לשפוט את ביתו, לא על העון אשר הוא הוכיחם, אלא על העון שהוא ידע שמוקללים להם בניו, שהם נוהגים קלות חלזול בעצמם ובלתי מחשיבים לכלום קדושת כהונתם, ועם כל זה לא כהה צם ולא מנעם מזה, ובאר הדבר צפוי באומר, ולכן נשבעתי לבית עלי אם יתכפר עון בית עלי בצבא וזמנחה עד עולם, שדרשו ז"ל בצבא וזמנחה אינו מתכפר וכו'. ואני אומר שבכלל כונת הדברים יש ג"כ באור העון באיזה נושא היה, וזה הוא אני נשבע שלא יהי' הדבר כמו שאתה חושב, שעונם שחטא בענין הצבא והזמנחה אינו כלום, כיון שלא הוכחתם על זה כלל, אלא אומר לך שלא יתכפר עון בית עלי הנעשה בצבא וזמנחה, כמו ש"ע"י איש האלקים, למה תבעטו זבחי וזמנחתי וגו', הגם עון זה של צבא וזמנחה לא יתכפר לעולם, וכל זה גרם מה שלא נדרש האב הזקן להוכיח את בניו כראוי, כי חיוב הפרטי מהאב, להדריך את בניו לעבודתו יתברך, ולהוכיחם בכל מה שידע בהם מהמעדה מדרך הישר :

שמואל א ד

הרגום אשכנזי

ד (א) ויהי דבר שמואל
 לכל ישראל ויצא ישראל
 לקראת פלשתים למלחמה
 ויחגו על האבן העזר ופלשתים

ד (א) נון גאלט שמואלם ווארט אין
 גאנץ ישראל. איינעם צאג ישראל
 ווידער דיא פלשתים צו פעלדע, אונד
 לאגערטען זיך בייא אבן עזר (שטיין
 דעם בייאשטאנדס), דיא פלשתים
 האטטען

חנו

באור

רש"י

ד (א) ויהי דבר שמואל לכל ישראל.
 כהיה הדבר שנאמר לשמואל וצא
 לכל ישראל והיאך היה הפורענו' וינח
 ישראל לקראת פלשתים למלחמה :
 (ב) ותטש

ד (א) ויהי דבר שמואל, כאמן
 לכל ישראל. כל אשר חפץ ה' להעשות
 בישראל, הו' מצוה על ידו. האבן העזר,
 כמו הארון הכרית. והוא האבן אשר הקים
 שמואל בין המזבחה ובין השן, כנאמר להלן
 (ז' י"ג), ואלה דברי כותב הספר הם,
 שבימיו